

האוניברסיטה העברית בירושלים
ביה"ס להנדסה ומדעי המחשב ע"ש רחל וסלים בנין

מבוא לתכנות מונחה עצמים (67125)

(מועד א' צהריים)

מרצה: יואב קן-תור

מתרגלים: זיו בן-אהרון, נגה רוטמן, ג'ונה הריס

תעודת זהות של הסטודנט/ית: _____

הוראות:

- משך המבחן הינו 3 שעות.
- המבחן הינו עם חומר סגור. אין להשתמש בכל חומר עזר או אמצעי חישוב שהוא, לרבות מחשבון.
- המבחן שני חלקים:
  - חלק א' – כולל 6 שאלות, מהן עליכם לענות על 5. כל שאלה שווה 10 נקודות.
  - חלק ב' – כולל 2 שאלות קוד גדולות, ועליכם לענות על שתיהן. כל שאלה שווה 25 נקודות.

שימו לב לנקודות הבאות:

- "Less is more" – רשמו תשובה קצרה ומדויקת, שלא תשאיר מקום לספק שאכן הבנת את החומר.
- ייתכן שהקוד המוגש יעבוד, אבל למבחן בתכנות מונחה עצמים זה לא מספיק. הקוד צריך להיות קריא ומתוכנן היטב. תעד את הקוד (אפשר בעברית) רק אם יש חשש שמישהו לא יבין אותו.
- זכור כי בעיצוב אין תשובה אחת נכונה, אבל בהחלט יש תשובות שהן לא נכונות. נקודות מלאות יתקבלו רק באם השתמשת באחת מהדרכים המתאימות ביותר.
- באם תענה על יותר שאלות מן הנדרש, רק הראשונות ייבדקו.
- אנו ממליצים לקרוא את כל המבחן מתחילתו עד סופו לפני תחילת הפתרון.
- המבחן כתוב בלשון זכר, אך מיועד לכלל סטודנטי הקורס במידה שווה.

בהצלחה!

חלק א'

- כולל 6 שאלות, מהן עליכם לענות על 5. כל שאלה שווה 10 נקודות. הקפידו לנמק כאשר התבקשתם.
- חלק מן השאלות כוללות מספר סעיפים, אשר מופרדים לתיבות שונות במודל ומסומנים בהתאם (למשל, אם שאלה 1 כוללת שני סעיפים הם יסומנו כ"שאלה 1.1" ו"שאלה 1.2"). הקפידו לענות על כל חלקי השאלות.
- בשאלות הכוללות כתיבת קוד, הקפידו לכתוב קוד **יעיל ומובן**. רק מימושים כאלו יקבלו ניקוד מלא. ניתן להניח שהקלט הוא לא null.
- בשאלות בהם התבקשתם למלא את ה-modifiers, ניתן למלא מילה אחת או יותר ממילה אחת. **תיבה ריקה תחשב כטעות - הקפידו למלא modifier בכל מקום שניתן!**

דוגמא ל-modifier בעל מספר מילים: `private static int x`

לעומת modifier בעל מילה אחת: `private int x`

שאלה 1

בחרו את האפשרות הנכונה עבור כל היגד בפסקה הבאה:

- א. ממשק (*interface*) יכול לא יכול להכריז (*declare*) על מתודות *protected*.
- ב. מחלקה אבסטרקטית (*abstract class*) יכולה לא יכולה להכריז על מתודות *protected*.
- ג. ממשק יכול לא יכול להגדיר שדות שאינם *final*.
- ד. מחלקה אבסטרקטית יכול לא יכול להגדיר שדות שאינם *final*.
- ה. מתודה סטטית (*static method*) יכולה לא יכולה להיות אבסטרקטית (*abstract*).

שאלה 2

הסבירו בקצרה את ההבדל בין **Comparator** לבין **Comparable**, כיצד ניתן להשתמש בכל אחד על מנת למיין מערך (*array*) ותארו יתרון וחסרון של כל שיטה.

שאלה 3

(א) מהי תוצאת הקוד הבא:

```
public class Complex {
    private double r, i;
    Complex(double r, double i) {
        this.r = r;
        this.i = i;
    }
    Complex add(Complex other) {
        return new Complex(this.r + other.r, this.i + other.i);
    }
    public String toString() {
        return this.r + " + " + this.i + "i";
    }
    public static void main(String[] args) {
        Complex c1 = new Complex();
        Complex c2 = c1;
        c1 = new Complex(2, 5);
        Complex c3 = c1.add(c2);
        System.out.println(c3);
    }
}
```

1. $2.0 + 5.0i$

2. $4.0 + 10.0i$

3. שגיאת קומפילציה

4. שגיאת זמן ריצה

(ב) נמקו בקצרה את תשובתכם לסעיף הקודם.

שאלה 4

(א) השלימו את ה modifiers בקוד הבא על מנת שיודפס:

42

58

```
class OuterClass {  
    1. _____ int y = 2;  
    2. _____ firstNested nested = new firstNested();  
    static class firstNested {  
        3. _____ int a = 4;  
        secondNested inner = new secondNested();  
  
        4. _____ class secondNested {  
            void add(int num) {  
                a += num;  
                y += a + num;  
            }  
            void print_all() {  
                System.out.print(a);  
                System.out.print(y);  
                System.out.println();  
            }  
        }  
    }  
}  
  
public static void main(String[] args) {  
    OuterClass outer = new OuterClass();  
    outer.nested.inner.print_all();  
    outer.nested.inner.add(1);  
    outer.nested.inner.print_all();  
}  
}
```

(ב) נמקו בקצרה את תשובתכם לסעיף הקודם.

שאלה 5

ממשו מתודה שמסמלצת טורניר בין זוגות של מתמודדים כאשר כל מנצח עובר שלב עד שנשאר אחד.

קלט: מערך (array) של אובייקטים מסוג Challenger.

פלט: המנצח של הטורניר (אובייקט מסוג Challenger).

האובייקטים המדמים את המתחרים (Challenger) **מומשו** (לא צריך לממש) והדבר היחיד שידוע עליהם זה שיש להם את המתודה:

```
public boolean winsAgainst(Challenger other);
```

המחזירה "true" רק אם האובייקט מנצח את האחר.

על חתימת המתודה שתממשו להיות:

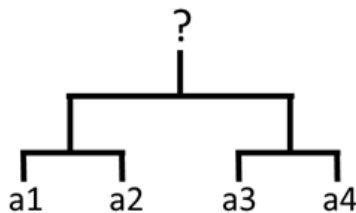
```
public static Challenger tournament(Challenger[] challengers);
```

דוגמא:

עבור שני מתמודדים a ו-b נסמן $b < a$ אם a מנצח את b. אזי, עבור הקלט

```
Challenger[] challengers = {a1, a2, a3, a4};
```

כאשר $a3 < a2 < a1 < a4$, הטורניר שצריך להתקיים הוא (על פי סדר המשתתפים במערך):

שלב 1: a1 נגד a2 --> המנצח הוא a1 וגם a3 נגד a4 --> המנצח הוא a4

שלב 2: a1 נגד a4 --> המנצח הוא a4

תוצאה: a4 ניצח בטורניר ולכן הוא יוחזר

(שימו לב - יכול להיות מצב בו הסדר שבו המתחרים מתמודדים אחד מול השני משנה את התוצאה. כלומר, יכול להיות מצב בו $a < b$ וגם $a < c$)

הנחות מקלות:

- הניחו כי מספר המתחרים הוא חזקה של 2
- הניחו כי לא יכול להיות תיקו בין שני מתחרים

שאלה 6

עבור מערך (array) מספרים, נרצה למצוא את התת-מערך הארוך ביותר של מספרים עוקבים עם רווח זהה וחיובי ביניהם. כתבו מתודה המקבלת מערך של מספרים ומדפיסה את אורך התת-מערך הגדול ביותר ואת הרווח בין המספרים באותו תת-מערך בפורמט. לדוגמא, אם קיים תת-מערך כנ"ל באורך 7 עם רווחים של 2 בין כל המספרים בתת מערך, יודפס:

7,2

אם לא קיימת תת-מערך כמתואר, על המתודה להדפיס "0,0". החתימה של המתודה שתממשו חייבת להיות:

```
public static void biggestAscend(int[] nums);
```

דוגמאות:

- קלט: [0,1,2] פלט: 3,1 (התת-מחרוזת בדוגמא היא בעצם כל המחרוזת ולכן היא באורך 3, והרווח בין הספרות הוא 1)
- קלט: [10,0,1,2,4,6,8] פלט: 4,2
- קלט: [10,9,8,7,0] פלט: 0,0

חלק ב'

- קראו בעיון את שתי השאלות הבאות. קראו כל שאלה עד הסוף לפני תחילת הפתרון.
- לשאלות יכולות להיות מספר סעיפים ותתי-סעיפים.
- הקפידו לנמק את העיצוב שלכם עבור כל סעיף. תשובה ללא נימוק לא תקבל את מלוא הניקוד.
- כאשר אתם כותבים נימוק הקפידו לפרט אילו עקרונות ותבניות עיצוב (design patterns) היו בשימוש.
- הקפידו על עיצוב יעיל. העיצוב ייבחן על בסיס:
  1. שימוש בכלי המתאים ביותר מהכלים שנלמדו בקורס.
  2. שימוש במינימום ההכרחי של מחלקות וממשקים.
- בכל פעם שהוגדרה מתודה למימושכם, אם חתימתה חסרה, עליכם להשלים את ה-modifiers לפי שיקולכם.
- ניתן להשתמש בקוד Java של מחלקות שלמדנו עליהן (לדוגמא הפונקציה sort של Collections).

שאלה 1

בשאלה זו נבנה מערכת פשוטה למידול חנויות. חנות מורכבת, בין היתר, ממוצרים (**Product**) וממוכר (**Seller**). כפי שידוע, מחיר מוצר מסוים יכול להשתנות בין חנות לחנות ואינו שווה בהכרח לערך המוצר בפועל. כך גם במערכת שלנו, לכל מוצר יש ערך גולמי וכל מוכר קובע מחיר למוצר כלשהו לפי פונקציית תמחור (שיכולה להיות תלויה למשל בערכו הגולמי של המוצר). למעשה, פונקציית תמחור היא פונקציה ממוצרים (**Product**) למספרים ממשיים.

לצורך מימוש הסעיפים בשאלה, נתונים לכם שני ממשקים: **PricingPolicy** ו-**Valuable**:

1. **Valuable**: ממשק המייצג אובייקט בעל ערך כספי (כמובן שלא כל האובייקטים בעולם הם בעלי ערך כספי, כמו למשל רעות)
2. **PricingPolicy**: ממשק המייצג שיטת תמחור לאובייקט בעל ערך (**Valuable**)

```
@FunctionalInterface
public interface Valuable {
    /**
     * @return the raw value of the object
     */
    double rawValue();
}

@FunctionalInterface
public interface PricingPolicy {
    /**
     * @return the price of the valuable v according to the policy
     */
    double price(Valuable c);
}
```

לא ניתן לשנות את הממשקים הנתונים!

בסעיפי השאלה אתם נדרשים לממש מחלקות שונות. אם לא צוינו במפורש חתימות של מחלקות/מתודות עליכם לקבוע אותם באופן המתאים ביותר להתנהגות הרצויה כפי שמוגדר בשאלה.

(א) את המוצרים השונים בחנות נייצג בעזרת המחלקה **Product**. כל מוצר מאופיין על ידי שני פרמטרים:

- שם (מחרוזת)
- ערך גולמי (מספר ממשי)

על המחלקה **Product** להכיל בנאי המקבל שני ערכים אלו ובונה מוצר בהתאם:

```
Product(String name, double value)
```

שימו לב: ה-API של המחלקה **Product** ניתן לכם באופן חלקי. עליכם לחשוב מהי החתימה המלאה של המחלקה, האם נדרשות עוד מתודות ב-API ולממש אותן.

את המוכר נייצג בעזרת המחלקה **Seller**. לכל מוכר יש שיטת תמחור שונה (**PricingPolicy**) שנקבעת עבורו ברגע יצירתו. המחלקה **Seller** מממשת בנאי אחד ומתודה נוספת אחת:

בנאי היוצר מוכר עם שיטת תמחור p	<code>Seller(PricingPolicy p)</code>
פונקציה המחזירה את המחיר של המוצר הנתון, ע"פ שיטת התמחור של המוכר	<code>double priceOfProduct(Product prod)</code>

ממשו את שתי המחלקות **Product** ו-**Seller**. נמקו והסבירו את מימושכם.

(ב) קים באג אין חזר לצפון קוריאה והחליט להקים שוק קפיטליסטי. כהתחלה הקים בסטה בשוק המקומי, והחליט לנקוט בשיטת תמחור שתשבור את השלטון - תמחור כל מוצר בשקל אחד פחות ממחירו הזול ביותר בשוק (כאשר כל המחירים נבחרו על ידי השלטון).

קים באג אין מבין בעגבניות והתקוממויות, אבל לא מבין בג'אווה. ממשו עבורו פונקציה סטטית המקבלת מערך של שיטות תמחור ומחזירה שיטת תמחור חדשה, הנותנת לכל מוצר את מחירו הנמוך ביותר מבין כל השיטות, פחות שקל אחד. חתימת המתודה הינה:

```
static PricingPolicy competitivePolicy(PricingPolicy[] policies)
```

נמקו בקצרה את מימושכם.

הערות:

- הינכם רשאים לממש מחלקות/מתודות עזר נוספות אם יש צורך בכך
- ניתן להניח כי המערך הנתון כארגומנט מכיל לפחות איבר אחד

ג) בסעיף זה נניח כי כבר מומשה עבורנו מחלקה המייצגת חנות:

```
class Store {
    /* ... data members ... */
    /* default constructor */
    Store() { /* initialization code */ }

    /* return the market cap of the store */
    double getStoreMarketCap() { /* return value code */ }
    /* ... more methods ... */
}
```

נוסף על מחלקה זו, נתונים לנו עוד ממשק ומחלקה ממומשת:

- **Business** ממשק המייצג עסק
- **StockExchange** מחלקה המייצגת בורסה, שמכילה אוסף של עסקים (**Business**)

```
public interface Business {
    /* return the market cap of the business */
    double getBusinessMarketCap();
}

class StockExchange {
    /* ... data members ... */
    /* default constructor */
    StockExchange() { /* initialization code */ }
    /* Add the given business to this stock exchange */
    void addBusiness(Business business) { /* add business code */ }
    /* ... more methods ... */
}
```

במימוש הנוכחי הנתון לנו, ניתן להכניס רק עסקים לבורסה (על ידי המתודה `addBusiness`). אנו נדרשים לבצע שינויים כך שגם חנויות (**Store**) יוכלו להיכנס לבורסה.

1. הסבירו מדוע לא ניתן להוסיף חנות (**Store**) לבורסה על ידי `addBusiness`

2. הציעו פתרון לבעיה שתיארתם בסעיף ג.1 וממשו אותו, כאשר אין באפשרותכם לשנות את המחלקה **Store**

3. כתבו קוד קצר אשר יוצר בורסה וחנויות ומוסיף את החנות לבורסה (תוך שימוש בפתרון שמישתם)

הבהרה: כאשר אנו חושבים על חנות בתור עסק, השווי של החנות (market cap) הוא בדיוק השווי שלה בתור עסק

שאלה 2

בספינת החלל USS Discovery יש מחסור חמור באנשי צוות לאחר היתקלות קשה עם משחתת קלינגונית. על הקפטנית נגה יוניקורן-בורנהאם לאייש במהירות את מחלקת ההנדסה על מנת לאפשר לדיסקאברי להמשיך במסעה ברשת המיציליאלית כדי להימלט מהאיום הקלינגוני המייד.

מעבורת של צוערים (Cadets) נשלחה מהתחנה לבי עמוק 7 על מנת לסייע בתגבור הכוחות.

כל צוער הוא מופע של המחלקה הבאה:

```
package USSCandidateSelection;

public class Cadet {

    private final String name;

    private int age;

    private int height;

    private List<Cadet> classMates = new ArrayList<>();

    private List<String> skills = new ArrayList<>();

    public Cadet(String name, int height, int age) {

        this.name = name;

        this.height = height;

        this.age = age;

    }

    public void addClassMates(List<Cadet> classMates) {

        this.classMates.addAll(classMates);

    }

    public void addSkills(List<String> skills) {

        this.skills.addAll(skills);

    }

    public String getName() { return this.name; }

    public int getHeight() { return this.height; }

    public int getAge(){ return this.age; }

    public List<Cadet> getClassMates() {

        return new ArrayList<>(classMates);

    }

    public List<String> getSkills() { return new ArrayList<>(skills); }

}
```

(א) קפטן יוניקורן-בורנהאם הטילה עליכם למצוא את המועמדים האופטימליים למחלקת ההנדסה. הדרישות מאנשי הנדסה:

- על איש הנדסה להיות מוכשר בתחומים הבאים (כלומר, על כולם להמצא ברשימת ה-*skills* שלו):
  1. Warp Drives // = "WD"
  2. Energy Pattern Rematerialization // = "EPR"
  3. Dilithium Refining // = "DR"
  4. Antimatter Reactors // = "AR"

(לנוחיותכם, השתמשו בקוד המקוצר הכתוב ליד כל אחד מהמקצועות)

- בנוסף, מאחר ובליבת מנוע העיוות חלק מהמכשירים נמצאים בגובה רם, על הצוערים להיות בגובה של לפחות 165 ס"מ

עליכם להוסיף לחבילה **USSCandidateSelection** טיפוס פומבי כלשהו בשם **CadetSelection** ובו שיטה עם החתימה הבאה:

```
public List<Cadet> getCadets(List<Cadet> candidates)
```

השיטה מקבלת את רשימת הצוערים ומחזירה רשימה ובה רק הצוערים שמתאימים למחלקת ההנדסה.

ענו ונמקו בקצרה (משפט או שניים) האם העיצוב שלכם מקיים או לא מקיים כל אחד מהעקרונות הבאים:

1. Composability
2. Decomposability
3. Open-Closed

שימו לב כי הפתרון שלכם לא מוכרח לקיים את כל העקרונות הנ"ל על מנת לקבל את מלוא הנקודות.

(שימו לב – המשך השאלה נמצא בעמוד הבא!)

ב) לנוחיותכם, הצוערים שנבחרו מועברים לספינה בטלפורטציה באמצעות פונקציית הקסם `teleportCadets`. על מנת להראות לקפטנית כיצד להשתמש בחבילה שלכם, השלימו את מחלקת ה-**MainClass** הבאה כדי שהקפטנית תוכל בקלות למצוא את אנשי ההנדסה המוצלחים ביותר לספינתה:

```
import java.util.*;
import USSCandidateSelection.*;

public class MainClass {
    public static void main(String[] args) {
        List<Cadet> cadets = teleportCadets();
        //... complete function
    }
    private static List<Cadet> getMyFutureEngineers(List<Cadet> candidates) { ...
    }
```

- יש להשלים את תוכן הפונקציה הפרטית `getMyFutureEngineers` כך שתחזיר את חמשת המועמדים המתאימים ביותר
- לשם כך יש למיין את המועמדים מהמבוגר לצעיר (שכן הצוערים המבוגרים יותר בעלי יותר ניסיון)
- יש להשלים את תוכן פונקציית ה-`main` כך שבסיומה יודפסו הצוערים הנבחרים

הערות:

- אתם לא יכולים לשנות את חתימת השיטות, אבל רשאים להרחיב את ה-API של הטיפוסים כרצונכם, עם שמירה על עקרונות האנקפסולציה ו-API minimal
- אתם רשאים להגדיר בחבילה מחלקות וממשקים, פומביים או לא-פומביים, לפי שיקול דעתכם

(שימו לב – המשך השאלה נמצא בעמוד הבא!)

ג) מחלקת ההנדסה אוכלסה וספינת החלל דיסקאברי הצליחה להמלט מאזור העימות! כל הכבוד.
 הקפטנית הייתה כל כך מרוצה מהפתרון שלכם שהיא רוצה כעת שתעזרו לה לאכלס גם את מחלקת האבטחה, על מנת לתגבר את הכוחות למקרה של עימות חדש. הדרישות מאנשי אבטחה:

- על איש אבטחה להיות מוכשר בתחומים הבאים:
  1. Phaser Weapons // = PW
  2. Bat'leth Dueling // = BD
  3. Vulcan Death Grip // = VDG
- בנוסף, על מנת לאפשר ללוחמים לעבור בחללים הצרים שבספינה בעודם רודפים אחרי פולשים, לא ניתן לאפשר לצוערים מעל גובה 190 ס"מ להצטרף לשורות מחלקת האבטחה.
- עדכנו את תכניתכם המקורית (פונקציית ה-main וכן כל טיפוס אחר שמימשתם אם יש בכך צורך), כך שתאפשר לאתר גם מועמדים למחלקת האבטחה. לשם כך:

- הוסיפו למחלקה **MainClass** את הפונקציה הסטטית:

```
private static List<Cadet> getMyFutureSecurity(List<Cadet>
    candidates) { ... }
```

- ממשו אותה כך שתחזיר את 5 המועמדים הטובים ביותר. על מנת להיות איש ביטחון אפקטיבי, על המועמדים להיות גם בעלי יכולות חברתיות טובות. לשם כך - עליכם למיין את המועמדים לפי מספר החברים שיש לו במחזור שלו באקדמיה. המתודה *getClassMates* של כל צוער מחזירה מספר זה
  - עדכנו את פונקציית ה-main כך שתדפיס בסופה גם את חמשת הצוערים המתאימים ביותר למחלקת האבטחה
- ענו ונמקו בקצרה (משפט או שניים) האם העיצוב שלכם מקיים או לא מקיים כל אחד מהעקרונות הבאים:

1. Composability
2. Decomposability
3. Open-Closed

שימו לב כי הפתרון שלכם לא מוכרח לקיים את כל העקרונות הנ"ל על מנת לקבל את מלוא הנקודות.

Class HashMap<K,V>	
V get(Object key)	Returns the value to which the specified key is mapped, or null if this map contains no mapping for the key
Set<K> keySet()	Returns a Set view of the keys contained in this map
V put(K key, V value)	Associates the specified value with the specified key in this map. If the map previously contained a mapping for the key, the old value is replaced.
V remove(Object key)	Removes the mapping for the specified key from this map if present
Collection<V> values()	Returns a Collection of the values contained in this map

Class HashSet<E>	
boolean add(E e)	Adds the specified element to this set if it is not already present
boolean contains(Object o)	Returns true if this set contains the specified element
boolean remove(Object o)	Removes the specified element from this set if it is present
Iterator<E> iterator()	Returns an iterator over the elements in this set

Class LinkedList<E>	
boolean add(E e)	Appends the specified element to the end of this list
void clear()	Removes all of the elements from this list
E poll()	Retrieves and removes the head (first element) of this list
E get(int index)	Returns the element at the specified position in this list

הרשימה נועדה לעזור ואינה מחייבת. ייתכן שקיימות פונקציות או סוגי אובייקטים שלא נמצאים ברשימה אבל כן צריך להשתמש בהם על מנת לפתור את המבחן